

Datum
2022-10-10
Adress
Lugna gatan 82
Diarienummer
FSKF-2022-11924

Yttrande

Till
Malmö
stadsbyggnadskontor

Remiss angående handlingar till granskning för; Översiktsplan för Malmö SBN-2018-1156

Förskolenämnden föreslås besluta att lämna följande yttrande:

Sammanfattning

Förskolenämnden ställer sig sammantaget positiv till förslaget till översiktsplan för Malmö. Samtidigt vill nämnden framhålla vikten av goda förutsättningar för fortsatt utbyggnad av förskoleverksamhet i takt med att staden växer. Nämnden anser att yt- och lokaliseringmässiga krav för förskolor, samt geografisk närhet och tillgänglighet, tydligare bör behandlas i granskningsunderlaget till översiktsplanen. Vidare framhålls att en särskild barnkonsekvensanalys bör knytas till planen.

Yttrande

Förskolenämnden ställer sig sammantaget positiv till förslaget till översiktsplan för Malmö. Översiktsplanen möjliggör en omfattande utbyggnad av staden med cirka 100 000 nya bostäder och cirka 50 000 arbetsplatser. Planen bedöms som genomarbetad och balanserar en mängd faktorer och utmaningar kopplat till stadens långsiktiga utveckling.

Förskolan som samhällsservice

Nämnden vill framhålla vikten av goda förutsättningar för fortsatt utbyggnad av samhällsservice i takt med att staden växer. Nämnden vill lyfta att samhällsservice när det gäller skolformerna, förskola och grundskola innebär särskilda krav på planeringen.

Definitionen av samhällsservice innefattar i princip all kommunal verksamhet, oavsett om det är frivillig eller tvingande som exempelvis förskola och grundskola. De särskilda behov som förskolor och grundskolor har med sina yt- och lokaliseringmässiga krav borde därför lämpligen hanteras mer separat från övrig samhällsservice. Samtidigt ska framhållas att behovet av samhällsservice genomgående är mycket närvarande i översiktsplanen vilket är positivt.

Nämnden uppskattar omformuleringen från samrådsunderlaget, innebärande att förskolor i aktuellt remissunderlag benämns som en skolform och inte barnomsorg.

Det separata dokumentet som hänvisas till under strategi för samhällsservice, *Plan för samhällsservicens markbehov i Malmö* är framtaget 2016, skulle med fördel uppdateras för att ge en aktuell bild över förskoleverksamhetens markbehov framför allt i utbyggnadsområdena.

Social hållbarhet och barnperspektivet

Den sociala hållbarheten är genomgående integrerad och inarbetad i översiktsplanen, vilket är en förbättring från tidigare översiktsplaner. I planen anges ambitionen om att minska klyftor och att binda samman staden, vilket är positivt. Nämnden anser dock att översiktsplanen tydligare bör lyfta prioriteringar kring närhet till förskola och förskoleplatser i utbyggnadsområden.

Nämnden ser att barnperspektivet har integrerats på ett positivt sätt, framför allt när det gäller trafik och boendemiljöer, men hade önskat att fler avsnitt beaktade barnperspektivet. En särskild barnkonsekvensanalys borde knytas till planen. Detta bedöms öka förutsättningarna för goda planeringsförutsättningar för förskolor och att nödvändig mark avsätts.

Utbyggnadsstrategi

Nämnden är positiv till inriktningen om den nära, täta, gröna och funktionsblandade staden. Vidare att staden främst ska växa innanför Yttre Ringvägen för att spara på åkermark och för att minska Malmös miljöbelastning. Samtidigt måste nämnden lyfta att utbyggnadsstrategin i vissa delar innebär en problematik för skolverksamheterna, förskola och grundskola, som behöver hanteras och ges större fokus i planen. Om detta inte tydligt beaktas kan svårigheter uppstå när det gäller etablering av nya skolverksamheter. Förskola och grundskola är ytkrävande verksamheter, vilket ställer särskilda krav på tilldelningen av mark. Nämnden vill även lyfta att en förskolas storlek i antal platser är en central faktor för verksamheten, något som naturligt påverkar markbehovet. Samtidigt vill nämnden trycka på att det inte är rimligt att pedagogiska och verksamhetsmässiga inriktningar om exempelvis storlek på förskolor begränsas i en stad som växer, utan att barnen måste få ta plats.

Bedömningen är att de strategier om okonventionella lösningar och samnyttjande som lyfts i planen måste ses som komplement som kan vara aktuella i undantagsfall. Om de ses som huvudregel är bedömningen att förskoleverksamhetens utbyggnad kan försvåras och bli mer kostsam för staden. För nämnden är det angeläget att förutsättningarna för pedagogisk verksamhet prioriteras framför exempelvis okonventionella lösningar och samnyttjande. Nämnden har i många olika sammanhang och under flera år lyft vikten av utformningen av detaljplaner och att dessa inte blir allt för begränsande i planeringen. Begränsande detaljplaner medför ofta okonventionella lösningar, vilket som regel innebär högre investerings- eller hyreskostnader. Ett högre kostnadsläge när det gäller verksamhetens

lokaler kan indirekt innebära en negativ påverkan på den pedagogiska verksamhetens förutsättningar.

Nämnden vill särskilt poängtera vikten av goda förutsättningarna för förskolor och annan samhällsservice i utbyggnadsområden. För Malmös barn, ur ett samhällsekonomiskt perspektiv, är det också viktigt med en likvärdig förskola i hela staden. Geografisk närhet mellan hem och förskola är viktigt ur ett tillgänglighetsperspektiv och kan för vissa familjer vara avgörande för när och om ett barn börjar i förskola. För nämnden är det viktigt att barn i alla områden omfattas av dessa överväganden, inte enbart de i områden som definieras som utbyggnadsområden i planeringen.

Platsspecifika riktlinjer

De strategiska ställningstaganden som särskilt rör de platsspecifika riktlinjerna bör till viss del revideras för att bättre harmoniera med nämndens syn på utbyggnad av förskoleplatser. Nämnden ser gärna att bedömningar av behov och aktuell problematik kring bristen på förskoleplatser i vissa områden lyfts i de platsspecifika riktlinjerna. Inte minst på grund av att förskoleverksamheten är ytterst ytkrävande, något som innebär behov av extra god framförhållning när det gäller överväganden om hur mark ska användas.

I utbyggnadsområdet Limhamn är exempelvis platssituationen särskilt problematisk, både i nuläget och på sikt, vilket får följd effekter för andra områden. En planering av förskoleverksamhet i utbyggnadsområdet *Ön Norra* i Limhamn bör prioriteras, och borde därmed kunna lyftas fram i den platsspecifika beskrivningen. I utbyggnadsområdet Hyllie är platssituationen problematisk i dagsläget men det finns en planering som på sikt kommer tillgodose behovet. Det stora tillskottet av bostäder i Jägersro kommer generera en ökad efterfrågan på förskoleplatser, något nämnden önskar lyftas fram i de platsspecifika riktlinjerna. Nämnden noterar att andra kommunala funktioner i vissa fall lyfts fram i beskrivningarna, men inte skolverksamheterna. Detta ses således som bekymmersamt.

Det finns hänvisningar till digitala underlag som belyser volymfrågor i olika områden av staden. Samtidigt anges i dessa underlag att de inte ska ses som konkreta underlag till översiktsplanen. Nämnden vill lyfta att behovet av samhällsservice inte framgår i de platsspecifika riktlinjerna.

Kostnadsutvecklingen

Nämnden anser att okonventionella lösningar riskerar att leda till högre kostnader för etablering av nya förskolelokaler. Även verksamhetens löpande kostnader kan komma att påverkas i negativ riktning, dvs verksamhetens drift. Okonventionella lösningar kan exempelvis innebära behov av en högre bemanning och i vissa fall att antalet platser vid en förskola i praktiken begränsas.

Nämnden är inte främmande för nya lösningar, men vill påtala vikten av att nytänkande och nya lösningar behöver ta hänsyn till de samlade ekonomiska och verksamhetsmässiga

konsekvenserna. Det är därmed viktigt att se till hela processen när nya initiativ tas och nytänkande prövas. I många fall där olika former av exempelvis samnyttjande innefattats i detaljplaneskedet har resultatet ändå fått konventionell karaktär när den nya förskolan står klar.

Detta då kommunens riktlinjer inte varit förenliga med intentionerna i bygglovsskedet eller att olika nämnder inte kunnat lösa kostnads- och ansvarsfördelningen i drift- och underhållsfrågor.

Nämnden vill poängtera att det är en prioriteringsfråga att se till att förskolor får tillräckligt med mark. Om okonventionella lösningarna får ett allt för stort genomslag i stadens planeringar är bedömningen att det finns uppenbara risker för att tilldelningen av mark till förskolor begränsas på ett sätt som inte är nödvändigt och framförallt inte till fördel för förskoleverksamheten och barnens bästa.

Delar av de lokalkostnader som översiktsplanens strategier lägger fram kan vara svåra, eller i vissa fall omöjliga, för nämnden att hantera. Nämnden ser det redan idag som en ekonomisk utmaning att tillgodose efterfrågan på förskoleplatser som finns i utbyggnadsområden.

Särskild planeringsfråga

En strategi gällande samhällsservice kan för nämnden innebära att befintliga förskolor rivs och marken kommer att behöva vara oanvänd i väntan på sin tidplan i enlighet med prioriteringar inom investeringsramen och behov av platserna. Detta kan även gälla vid nya etableringar där nämndens tidplan inte alltid kan synkronisera med övriga planerande nämnders önskade tidplaner. Det kommer att finnas tomter i staden som ska bebyggas med förskolor men som under en period, upp till flera år, står obebyggda. Likaså finns det många mellanrum i staden, särskilt i utbyggnadsområden, när staden byggs ut och byggs samman. Strategier att hantera dessa tillfälliga luckor i stadsbilden skulle kunna bidra till exempelvis barnens utemiljöer. Tillfälliga parker eller andra besöksmål för barn kan för ett barn vara beständiga en hel barndom medan det i ett planeringsmässigt perspektiv är av tillfällig karaktär.

Översiktsplanen uppfattas generellt som väl genomarbetad där många aspekter beaktats och kommunens centrala åtaganden fått gott om plats. Översiktsplanen har tydligt förbättrats i förhållande till samrådsversionen när det gäller läsanvisningar och bearbetningen av olika begrepp har förtydligats, vilket gjort det lättare för läsaren att orientera sig. Den interaktiva versionen är användarvänlig och har tydlig grafisk design.

Ordförande

.....
Rose-Marie Carlsson (S)
.....

Nämndsekreterare

.....

Louise Säfström

[Här anger du om det finns reservationer/särskilda yttranden]